

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΙΣ

Με τον Πρωτοψάλτη Νικαίας Μηνάν Μηναΐδη
Λοθείσα τη 1^η Μαΐου του έτους 1991, εις τον εκλεκτόν μουσικολόγον
κ.Διονύσιο Μπιλάλη-Ανατολικιώτη

(Η συνέντευξη που ακολουθεί παραχωρήθηκε από τον κύριο Μηναΐδη την 1^η Μαΐου 1991 για έναν εκκλησιαστικό ραδιοφωνικό σταθμό εκτός Αττικής. Ευχαριστούμε θερμά τον σεβαστό Πρωτοψάλτη, διότι μας επέτρεψε να την αναδημοσιεύσουμε στην επιθεώρησί μας. Επισημαίνουμε στους αναγνώστες ότι πρόκειται για παλαιά συνέντευξη γενικού περιεχομένου και ότι τα στοιχεία που περιέχει αφορούν το 1991. Σε αγκύλες έχουμε τοποθετήσει κάποιες διευκρινίσεις, που δεν ανήκουν στο κείμενο της συνεντεύξεως, αλλά είναι αναγκαίες για τον σημερινό αναγνώστη.)

Ερώτησις: κύριε Μηναΐδη, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την ευγενή καλοσύνη σας να μου παραχωρήσετε αυτήν την μικρή συνέντευξη. Θα πρότεινα να ξεκινήσουμε με λίγα βιογραφικά σας στοιχεία.

Απάντησις: Ευχαρίστως. Η καταγωγή μου είναι από την Νίγη Μικράς Ασίας. Ήρθαμε εδώ στην Ελλάδα το 1922. Τότε ήμουν δύομιση ετών. Αρχικώς εγκατασταθήκαμε στην Ξάνθη μέχρι το 1932. Η οικογένειά μου ήταν μια ψαλτική οικογένεια. Ο πατέρας μου έψελνε. Ο θείος μου που τον έλεγαν κι αυτόν Μηνά Μηναΐδη – είχαμε το ίδιο όνομα – ήτο πρώτος δομέστιχος του Ιακώβου Ναυπλιώτου. Ο θείος μου ήρθε από την Πόλη το 1927 και κοντά του παρέμεινα μέχρι το 1932, δηλαδή από 8 ετών ήμουν στο ψαλτήρι. Μετά ήρθαμε εδώ στον Πειραιά. Παρακολούθησα μαθήματα από 16 ετών εις έναν μαθητήν του αιμνήστου Μαυρόπουλου, ο οποίος υπήρξε Πρωτοψάλτης των Πατρών. Μετά δύο χρόνια μαθήτευσα εις άλλον δάσκαλο, τον Ρουσινόπουλο Κωνσταντίνο, ο οποίος ήτο μαθητής του Θεοδοσίου Γεωργιάδη και υπηρέτησε κι αυτός στο Πατριαρχείο ένα διάστημα, από τον οποίον έμαθα περισσότερο το ύφος, γιατί μ'αρέσει το πατριαρχικό ύφος. Από 18 ετών υπηρέτησα σε πολλές εκκλησίες του Πειραιώς, επισήμως διορισμένος από την αρχιεπισκοπή Αθηνών. Εις τον Άγιον Παντελεήμονα Δραπετσώνος, στον Άγιο Φανούριο Δραπετσώνος, εις την Αγία Παρασκευή Καλλιπόλεως, εις τον Άγιο Κωνσταντίνο Πειραιώς, εις την Κηφισιά, εις τον Άγιον Θεράποντα Ζωγράφου και τέλος εις τον Άγιο Νικόλαο τον μητροπολιτικό ναό της Νικαίας, όπου υπηρέτησα επί 18 χρόνια. Συνταξιοδοτήθηκα προ πενταετίας [1986]. Συγχρόνως δε διατηρώ και την σχολήν της Ιεράς Μητροπόλεως Νικαίας από το 1972. Την σχολή αυτή την ίδρυσε το 1970 ο Μητροπολίτης Νικαίας Γεώργιος με καθηγητή τον Ευάγγελο Τζελλά, ο οποίος ήταν λαμπαδάριος του Μητροπολιτικού ναού Αθηνών. Το 1972 όμως απεχώρησε και ανέλαβα εγώ καθηγητής. Εις την σχολή αυτή δίδασκαν μόνο την βυζαντινή μουσική μέχρι διετίας. Από φέτος [1991] έχει αναγνωριστεί από το Υπουργείον Πολιτισμού και διδάσκεται και η ευρωπαϊκή συγχρόνως, όπως γίνεται σε όλα τα ωδεία. Η φοίτησις είναι πενταετής.

- Γιατί πρώτα διδασκόταν μόνον η βυζαντινή μουσική και καθόλου η ευρωπαϊκή;
- Βεβαίως εγώ είμαι αντίθετος εις την διδασκαλίαν της ευρωπαϊκής. Περισσότερο βάρος δίνω στην βυζαντινή. Από την ευρωπαϊκή μπορεί να μαθαίνουν ορισμένα στοιχεία, αλλά για μένα, για τον ψάλτη, δεν είναι απαραίτητος.
- Πολλοί όμως υποστηρίζουν ότι είναι απαραίτητη και η γνώσις της ευρωπαϊκής μουσικής, διότι έτσι ο ψάλτης καθίσταται αρτιώτερος εκτελεστής των εκκλησιαστικών ύμνων. Ποια είναι η γνώμη σας;

- Η γνώμη μου είναι ότι: η ευρωπαϊκή μουσική μπορεί να επηρεάσει αυτούς που μαθαίνουν την βυζαντινή στο θέμα των διαστημάτων, των μορίων' διότι γίνεται η διδασκαλία με το πιάνο στο ωδείο. Είναι δυνατόν να εκτελεστούν με αυτόν τον τρόπο τα μαθήματα σωστά, να αποδοθούν σωστά; Εάν βέβαια ο ψάλτης είναι γνώστης καλός της βυζαντινής, δεν θα επηρεαστεί από την ευρωπαϊκή στο θέμα των μορίων. Αλλά εάν δεν είναι γνώστης καλός της βυζαντινής μουσικής, πιθανόν να επηρεαστεί. Και γι' αυτό η γνώμη μου είναι να υπήρχε μια ακαδημία βυζαντινής μουσικής στην Αθήνα, στην οποία να δίδασκαν επιφανείς εκτελεστές και θεωρητικοί. Διότι δεν είναι δυνατόν ένας καθηγητής, ένας δάσκαλος της μουσικής να διδάσκει συγχρόνως και θεωρία και εκτέλεση και τυπικό και τα άλλα. Όπως γινόταν κάποτε, όπως μου έλεγε ο θείος μου, στην Μεγάλη του Γένους σχολή στην Πόλη. Ο Ιάκωβος ήταν εκτελεστής, ο Νηλέας ήταν θεωρητικός και ούτω καθεξής. Για να μπορούν ακριβώς οι μαθητευόμενοι να μάθουν το σωστό ύφος και την σωστή εκτέλεση των μαθημάτων. Πιστεύω ακόμη ότι η ευρωπαϊκή μουσική δεν ταιριάζει για τους εκκλησιαστικούς ύμνους μέσα στον ορθόδοξο εκκλησιαστικό χώρο.
- Σήμερα η ευρωπαϊκή μουσική έχει επηρεάσει καθόλου τον τρόπο διδασκαλίας και εκτελέσεως των εκκλησιαστικών μαθημάτων; Υπάρχουν ψάλται οι οποίοι θα λέγαμε ότι ευρωπαϊίζουν όταν ψάλλουν;
- Υπάρχουνε, όχι βέβαια και πάρα πολλοί ιεροψάλται, αλλά αρκετοί, οι οποίοι να μην λεν «ψάλλουμε βυζαντινά, έχουμε το βιβλίο της μουσικής της βυζαντινής μπροστά μας» αλλά ευρωπαϊίζουν διότι έχουνε μια ροπή στην ευρωπαϊκή, στην κανταδορία. Τους λείπει το ύφος. Γι' αυτό και αρέσκονται στην ευρωπαϊκή περισσότερο. Όχι ότι δεν ξέρουν βυζαντινή. Ξέρουν πάρα πολύ καλή βυζαντινή και υπάρχουν καθηγηταί γνώσται της βυζαντινής, αλλά δίνουν περισσότερη βαρύτητα στην ευρωπαϊκή.
- Ποια είναι η γνώμη σας για τον Ιωάννη Σακελλαρίδη; Σας ρωτώ, διότι άλλοι τον εξύμνησαν σαν έναν εμπνευσμένο μελοποιό και άλλοι τον κατέκριναν ότι έγραψε τα μαθήματά του με ευρωπαϊκή μουσική αρμονία, αλλά με σημειογραφία βυζαντινής μουσικής.
- Ουδέποτε χρησιμοποιούνται τα βιβλία του Σακελλαρίδη, κατά την γνώμη μου βέβαια, στα ωδεία. Στα ωδεία διδάσκονται αυστηρώς βιβλία για την βυζαντινή μουσική εγκεκριμένα και από το Πατριαρχείο και από την εκκλησία της Ελλάδος □ η Κυψέλη, το αναστασιματάριον του Ιωάννου, τα μαθήματα του Πέτρου, όλα τα κλασικά. Τα βιβλία του Σακελλαρίδη δεν χρησιμοποιούνται. Βέβαια ο Σακελλαρίδης ήταν ένας γνώστης καλός της βυζαντινής και της ευρωπαϊκής μουσικής, αλλά έκανε και ένα κακό μεγάλο, διότι τα έργα τα οποία έχει γράψει έχουν επιφέρει μια σύγχυση μέσα στην εκκλησία και στην βυζαντινή πράξη. Δεν ακολούθησε στα μαθήματά του την αυστηρά κλασική μουσική γραμμή της βυζαντινής. Γι' αυτό και εγώ πάνω στο ψαλτήρι ουδέποτε χρησιμοποίησα μαθήματα του Σακελλαρίδη.
- Θεωρείτε ότι στις σχολές βυζαντινής μουσικής διδάσκεται επαρκώς το τυπικό της εκκλησίας; Διότι συναντούμε κάποιες φορές πτυχιούχους ιεροψάλτες οι οποίοι, ενώ ξέρουν να ψάλλουν άριστα, έχουν θαυμάσια φωνή και σωστό ύφος, εντούτοις δυσκολεύονται με το τυπικό ή αγνοούν βασικά πράγματα του τυπικού.
- Είναι πολύ σωστό αυτό. Υπάρχουν ψάλτες που δεν ξέρουν καλό τυπικό, διότι δεν έχουν διαβάσει το μεγάλο βασικό τυπικό της εκκλησίας, το τυπικό του Βιολάκη. Τώρα κυκλοφορούν κάθε χρόνο τα βοηθητικά τυπικά, που εμείς τα λέγαμε «τυφλοσύρτες». Το ετήσιο τυπικό είναι μια διευκόλυνση, αρκεί να

είναι σωστά γραμμένο και σωστά τυπωμένο. Όμως είναι απαραίτητο για τον ψάλτη να διαβάσει το τυπικό του Βιολάκη, του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Και τα ωδεία έχουν μεγάλη ευθύνη, διότι πρέπει να διδάξουν συστηματικότερα το τυπικό στους μαθητές τους, να τους μαθαίνουν κάποιες βασικές τυπικές περιπτώσεις, για παράδειγμα, ότι στην λειτουργία του Μεγ. Βασιλείου αντί του «Ἄξιον ἐστίν» λέμε πάντοτε και ανεξαιρέτως το «Ἐπί σοι χαίρει», το οποίο είναι αναπόσπαστο μέρος της λειτουργίας του Μεγ. Βασιλείου. Επίσης πόσες καταβασίες έχουμε τον χρόνο, πότε ψάλλεται η τάδε καταβασία, ποιο χερουβικό λέμε την Μεγάλη Πέμπτη ή το Μέγα Σάββατο. Βέβαια το τυπικό μαθαίνεται πάνω στο αναλόγιο, αν οι μαθητές παρακολουθούν σωστά και έχουν ενδιαφέρον. Πρέπει να ρωτούν τον δάσκαλο, για να μαθαίνουνε και κάθε Κυριακή και γιορτή να βρίσκονται μαζί στο αναλόγιο, ώστε να γίνεται πρακτική εξάσκησης. Γι' αυτό λέω συνεχώς ότι αν ιδρυθεί μια εκκλησιαστική ακαδημία βυζαντινής μουσικής, θα διορθωθούν πολλά πράγματα, διότι θα δοθεί έμφασις και στο θέμα του σωστού τυπικού.

- Σήμερα ακολουθούμε το σωστό τυπικό της εκκλησίας;
- Κοιτάξτε, νομίζω ότι οι περισσότεροι ακολουθούν το σωστό τυπικό, εκτός ίσως κάποιων εξαιρέσεων μόνον ότι οι νεότεροι μερικά πράγματα τα έχουν συντομεύσει για παράδειγμα μερικοί έχουν καταργήσει εντελώς τους κανόνες. Εμείς ψέλναμε πάντοτε κανόνες και τις Κυριακές ψέλναμε δύο ωδές του αναστασιματαρίου και δύο ωδές του Αγίου της ημέρας. Αλλά και τις καθημερινές ακόμα ψέλναμε δύο ωδές. Τώρα επειδή δεν ξέρουν να ψάλουν ούτε τους ειρμούς ούτε τα τροπάρια των κανόνων, κάποιοι τα λένε διαβαστά. Τέλος πάντων...
- Εκτός από το γραπτό τυπικό υπάρχει και άγραφο τυπικό στην εκκλησία;
- Υπάρχει το άγραφο τυπικό, που είναι κάποιες συνήθειες που έχουν επικρατήσει ή κάποιες λεπτομέρειες που δεν είναι γραμμένες στο επίσημο τυπικό, αλλά πρέπει να τις γνωρίζει κανείς. Θα σας πω μερικά παραδείγματα. Σήμερα συνηθίζουν σε πολλούς ναούς την παραμονή των Χριστουγέννων ο ψάλτης πρώτα να απαγγέλλει το «Σήμερον γεννάται» στο μέσον του ναού και ύστερα να το ψέλνουν εγώ όμως ξέρω ότι αυτό γίνεται μόνον τη Μεγάλη Παρασκευή στο «Σήμερον κρεμάται» και όχι στο «Σήμερον γεννάται». Άλλη περίπτωση είναι το Χερουβικόν. Το χερουβικόν πρέπει να είναι σύντομο, μικρό, περίπου εξάλεπτο και πρέπει να ξέρουν και ο ιερέυς πότε πρέπει να βγει να θυμιάσει, ώστε να μη διακόπτει τον ψάλτη και ο ψάλτης πότε πρέπει να συντομεύσει το Χερουβικόν, ώστε να διευκολύνει τον ιερέα δηλαδή δεν μπορεί ο ιερέυς να θυμιάζει τον λαό, και ο ψάλτης να ψέλνει ακόμη το «μυστικώς εικονίζοντες» θα πρέπει να πει σύντομα το «τη ζωοποιώ» και να ψάλλει το «Τριάδι». Έτσι θα υπάρχει άριστη συνεργασία μεταξύ ιερέως και ψάλτου. Επίσης στις αιτήσεις, όταν ο ιερέυς λέγει «αντιλαβού, σώσον και διαφύλαξον...», πριν από το «Της Παναγίας αχράντου...», πρέπει να απαντάμε με το «Κύριε ελέησον» και όχι με το «Αμήν». Άγραφο τυπικό είναι και το πότε πρέπει ο ψάλτης να κατεβαίνει ένα σκαλάκι από το στασίδι του και αυτό γίνεται στην «Τιμιωτέρα», στο «Σε υμνούμεν» και στο «Ἄξιον ἐστίν», οι πρωτοψάλτες μάλιστα του Πατριαρχείου βγάζουν και το «καλπάκι» που φορούν στο κεφάλι. Όταν χοροστατεί Αρχιερέυς, πρέπει να ξέρουμε πότε χρειάζεται να ψάλλουμε το «Εἰς πολλά ἔτη, δέσποτα» και πότε όχι. Το «Εἰς πολλά ἔτη» ψάλλεται κατά την είσοδο του Αρχιερέως στο ναό (πριν από τις καταβασίες) στη λειτουργία μετά το εισοδικό και μετά το τρισάγιον, όταν ο Αρχιερέυς βγαίνει στην ωραία πύλη και ευλογεί με τα δικηροτρύκηρα και εἰς

το τέλος της Λειτουργίας, προ του «Δι' ευχών», ψάλλουμε «Τον δεσπότην και αρχιερέα». Ο κανόνας είναι την στιγμή που ο Αρχιερέυς δεν ευλογεί, δεν μπορείς να πεις «Εις πολλά έτη». Επίσης, όταν λέγει στα λειτουργικά «Η χάρις του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού...», πρέπει να πούμε «Και μετά του Πνεύματός σου» και όταν λέγει «Ειρήνη πάσι», πρέπει να πούμε «Και το πνεύματί σου» αυτό έχει αξία εκείνη τη στιγμή, όχι το «Εις πολλά έτη». Δυστυχώς πολλοί Ιεροψάλται, ιδίως νέοι, τρέμουν όταν λειτουργεί ο Αρχιερέυς στο ναό τους και κάθε τόσο ψάλλουν «Εις πολλά έτη» και «Εις πολλά έτη». Προς Θεού! Αυτό είναι ανεπίτρεπτον, καθότι υπάρχει το Τυπικόν της Εκκλησίας. Και μη νομίσουν ορισμένοι ότι έχω κάτι με τους Αρχιερείς ή τους Ιερείς τους σέβομαι και έχουν πλήρη την αγάπη μου και την εκτίμησή μου εις το σχήμα τους αλλά αυτά που λέω τα έχω διαπιστώσει και στην πράξη του πατριαρχικού ναού. Ακόμη καλό είναι κάθε χρόνο να γίνεται ένα σεμινάριο εις την έδρα εκάστης Μητροπόλεως με τη συμμετοχή του Αρχιερέως, των Ιερέων και των Ιεροψαλτών. Το αντικείμενο του σεμιναρίου θα είναι οι διάφορες απορίες τους για όλα τα θέματα της λειτουργικής, ώστε να μην υπάρχουν προβλήματα ή ακόμη και διαφωνίες ή και διαξιφισμοί μεταξύ των στην τέλεση των Ιερών Ακολουθιών. Ωραιές συνήθειες ψαλτικές και τυπικού έχουν στο Άγιον Όρος. Για παράδειγμα, ο κανονάρχης κρατάει στο ψαλτήρι το βιβλίο ανάποδα από τον ψάλτη και ο ψάλτης δεν βλέπει καθόλου στο βιβλίο, ακούει τις λέξεις που διαβάζει ο κανονάρχης και έτσι ψέλνει. Δύσκολο πράγμα αυτό, αλλά μου έλεγε ο θεός μου ότι παλιά στην Πόλη και στο Πατριαρχείο γινόταν το ίδιο πράγμα. Επίσης στο Άγιον Όρος συνηθίζουν να ψέλνουν αργά μαθήματα, δοξαστικά του Ιακώβου και του Φιλανθίδη, καθώς και αργές δοξολογίες.

- Πείτε μας λίγα λόγια για μαθήματα που έχετε εσείς ο ίδιος γράψει.
- Τα μαθήματα που έχω γράψει δεν τα έχω εκμεταλλευτεί. Έχω γράψει κάποιο θεωρητικό για τη σχολή, μία σειρά Λειτουργικά, Χερουβικά και Κοινωνικά, αργά και σύντομα, σε όλους τους ήχους για τους μαθητάς μου και μελοποίησα και μερικά δοξαστικά που μου τα ζητούσαν.
- Είπατε ότι ψέλνατε στον Μητροπολιτικό Ναό Νικαίας για 18 χρόνια. Σήμερα [1991] δεν ψέλνετε πλέον;
- Έπαψα να ψέλνω μόνιμα, διότι είμαι 72 ετών, πήρα τη σύνταξή μου και έχω κάποιο πρόβλημα φωνητικό. Ό,τι μπορώ πάλι προσφέρω και κοντά στους μαθητάς και στη σχολή, στην οποία ευρίσκομαι ακόμη ως επόπτης.
- Κατά την μακρά ιεροψαλτική σας σταδιοδρομία σίγουρα θα έχετε γνωρίσει και θα έχετε σχετιστεί με επιφανείς Ιεροψάλτας των νεοτέρων χρόνων. Θα ήθελα να μας μιλήσετε γι' αυτές τις γνωριμίες σας.
- Σε όλα αυτά τα χρόνια της σταδιοδρομίας μου έχω γνωρίσει πάρα πολλούς ψάλτες. Εκτός βέβαια από τον δάσκαλό μου τον Ρουσινόπουλο, έχω γνωρίσει τον Πρίγγο, τον Στανίτσα, τον Αλέκο Μουτάογλου, ο οποίος ήταν Πρωτοψάλτης στο ναό της Αγίας Φωτεινής στη Νέα Σμύρνη και ήταν ένας άγιος άνθρωπος, ούτε εγωισμό είχε ούτε τίποτε. Έχω γνωρίσει επίσης τον Βλαχόπουλο, τον Ισαακίδη, τον Ματθαίο Τσαμκιράνη, τον Περιστέρη, τον Καμπανίδη, τον Καραμάνη, τον Παναγιωτίδη, τον Χρύσανθο, με τον οποίο ήμασταν και συνάδελφοι στο στρατό, τον Χατζημάρκο, τον Βιγκάκη, ο οποίος ήτο ένας εξαιρετος και ψάλτης και άνθρωπος, τον Μπελούση με τον οποίο συνεργαστήκαμε πολλά χρόνια και στη δισκογραφία... Και ήμουν επί δύο τριετίες εις το συμβούλιο του συλλόγου Ιεροψαλτών. Δεν μπορώ να θυμηθώ άλλους αυτή τη στιγμή, αλλά έχω γνωρίσει πάρα πολλούς ακόμη και βέβαια

τον αείμνηστο Θεοδόσιο Γεωργιάδη, ο οποίος εδίδασκε το 1938 σε μια αίθουσα κοντά στη Μητρόπολη Αθηνών. Πηγαίναμε τα βράδια και μαζευόμαστε οι τότε νέοι άνθρωποι, για να παρακολουθήσουμε τα μαθήματά του. Οι παλαιοί διδάσκαλοι είχαν μια ωραία αυστηρή γραφή στα μαθήματα, δεν υπήρχε μέσα ίχνος από την ευρωπαϊκή, αλλά ούτε και από πλευράς αμανέ. Ήταν σοβαρά μαθήματα, καθαρά μέσα στο εκκλησιαστικό ύφος και γι' αυτό από μικρός ακολούθησα μαθήματα Ραιδεστηνού, βιβλία Προγάκη και τον Καραμάνη επίσης.

- Πολλοί έχουν εκφράσει τη γνώμη ότι ο Καραμάνης στα μαθήματά του έχει ένα στυφνό ύφος, όχι τόσο μέσα στα συνήθη πλαίσια της εκκλησιαστικής μας μουσικής παραδόσεως. Ποια είναι η γνώμη η δική σας;
- Ο κύριος Καραμάνης τα μαθήματα τα οποία έγραψε, τα εκτελεί θαυμάσια, διότι έχει το πατριαρχικό ύφος, είναι καλός εκτελεστής – σύμφωνα με τον λαιμό του – έχει μεγάλη εμπειρία και μεγάλη ευστροφία στη φωνή του. Αλλά δυστυχώς ορισμένοι οι οποίοι καταγίνονται με τα μαθήματα του κυρίου Καραμάνη τα παραποιούν. Τα παραποιούν, διότι δεν ξέρουν να ψάλουν. Ενώ ο Καραμάνη τα εκτελεί θαυμάσια, ωραία, σύμφωνα με τον λαιμό του, ορισμένοι δεν μπορούν να τα εκτελέσουν και τα παραποιούν.
- Άρα λοιπόν τα μαθήματα του Καραμάνη δεν είναι για όλους τους λαιμούς.
- Ασφαλώς και δεν είναι! Βέβαια!
- Αναφέρατε στην αρχή ότι ο θείος σας ήταν κοντά στον Ιάκωβο τον Ναυπλιώτη και κατόπιν υπήρξε δάσκαλός σας. Συνεπώς έφτασε μέχρι εσάς η μουσική παράδοση που ξεκίναγε από τον Πρωτοψάλτη Ιάκωβο Ναυπλιώτη;
- Πιθανόν να με επηρέασε ο ερχομός του θείου μου το 1927 απ' την Πόλη. Ε, τότε και εγώ ήμουν 8 ετών, ο μικρός πάντοτε συλλαμβάνει καλύτερα από έναν μεγάλο. Και πιθανόν βέβαια να με άρεσε το ύφος του και το πήρα σαν τον μαγνήτη που τραβάει.
- Επομένως έχετε διατηρήσει το πατριαρχικό ύφος, όπως το πρωτογνωρίσατε απ' τον θείο σας;
- Τώρα βέβαια, δεν μπορώ να πω απόλυτα, αλλά όσο μπορούσα πήρα. Και είχα μια ροπή για το ύφος αυτό από μικρός μέχρι τώρα! Πιθανόν μου αρέσει, επειδή προέρχομαι από εκείνα τα μέρη αλλά επίσης το θεωρώ ένα σοβαρό ύφος, διότι: δεν είναι ούτε αμανές ούτε τραγούδι ούτε καντάδα, καθαρά εκκλησιαστικό ύφος είναι.
- Υπάρχουν νέοι που θέλουν να μάθουν τη βυζαντινή μουσική, κινεί το ενδιαφέρον τους το εκκλησιαστικό μέλος;
- Ευτυχώς και υπάρχουνε τώρα τελευταίως αρκετοί νέοι, οι οποίοι θέλουν να μάθουν βυζαντινή μουσική, και μάλιστα με το αυστηρόν ύφος, όσον μπορούνε δηλαδή, διότι ορισμένοι δάσκαλοι δεν έχουνε γνήσιο ύφος, είναι ολίγοι οι κλασικοί. Αλλά το θέμα είναι ότι πρέπει να λάβει θέση η επίσημος εκκλησία, διότι δεν μπορεί να βγαίνει ένας ψάλτης και να παίρνει το μήνα 15.000, 20.000 και 25.000 δραχμές [= 44 έως 73 ευρώπια σημερινή (2003) χρηματική αξία περίπου 70 – 120 ευρώπια], αν το ρίξουμε στο θέμα το χρηματικό! Διότι κι αυτός ξοδεύει 5 χρόνια μέσα στο ωδείο, για να μάθει τη μουσική. Δεν είναι δυνατόν με τόσο πενιχρό μισθό να ξοδεύω 5 χρόνια στο ωδείο. Πρέπει η εκκλησία να λάβει κάποια θέση στο θέμα αυτό της μισθοδοσίας των καινούργιων Ιεροψαλτών. Διότι εμείς ζούσαμε με... ψιχία.
- Υπάρχουν ικανοί συνεχιστές της εκκλησιαστικής παραδόσεως, ώστε να την μεταδώσουν σ' αυτούς που πραγματικά θέλουν να μάθουν;

- Δάσκαλοι υπάρχουνε ικανοί. Φτάνει μόνο αυτοί οι δάσκαλοι οι ικανοί να χρησιμοποιούνται στα ωδεία και να μην είναι έξω από τα ωδεία.
- Δηλαδή θέλετε να πείτε ότι κάποιες φορές οι δάσκαλοι της εκκλησιαστικής βυζαντινής μουσικής που υπάρχουν στα ωδεία δεν είναι οι κατάλληλοι;
- Δεν το νομίζω! Διότι... δεν το λέω βέβαια για όλους αυτό, αλλά είναι ορισμένοι οι οποίοι έχουν ορισμένα μέσα, πηγαίνουνε στα ωδεία, σε θέσεις, με πλάγιους τρόπους... τα γνωστά. Υπάρχουνε βέβαια πολλά ωδεία καλά, υπάρχουνε αξιόλογοι δάσκαλοι που κάνουν πολύ σωστά την δουλειά τους, όπως ο Χατζηνικολάου, ο Βερίκιος, ο Μαλαφής και πολλοί άλλοι. Υπάρχουν όμως και ορισμένοι οι οποίοι εκμεταλλεύονται κάποιες καταστάσεις και ο σκοπός τους είναι μόνον το χρήμα. Ευτυχώς είναι ελάχιστοι, νομίζω.
- Σ'έναν νέο σήμερα που θα ήθελε να ασχοληθεί με την εκκλησιαστική μουσική τι τον συμβουλευέτε; Να πάει ως μαθητής κοντά σ'έναν ψάλτη με σωστό ύφος ή να πάει σε ένα ωδείο;
- Εγώ νομίζω ότι ο μαθητής πρέπει να μαθητεύσει σε αναλόγιο κοντά σε ικανό ψάλτη, ο οποίος να είναι τέλειος γνώστης της βυζαντινής μουσικής και να έχει το σωστό ύφος και συγχρόνως αυτός ο μαθητής να πηγαίνει και στο ωδείο, διότι, όπως κι αν το κάνουμε, χρειάζονται ορισμένα προσόντα, τα λεγόμενα πτυχία. Δυστυχώς δεν γίνεται αλλιώς! Είναι καθιερωμένο τώρα. Αλλά πρέπει να μαθητεύσει κοντά σε ικανό ψάλτη, όπως είπα και προηγουμένως, και συγχρόνως να πηγαίνει και στο ωδείο. Να διαλέξει το ωδείο που θα πάει όμως. Ποιος θα είναι καθηγητής εκεί. Και να δώσει μεγάλη βαρύτητα στην εκμάθηση της βυζαντινής μουσικής, και ολίγον στην ευρωπαϊκή. Ανέφερα και προηγουμένως ότι πρέπει η εκκλησία και η πολιτεία να μεριμνήσουν να ιδρυθεί μία ακαδημία βυζαντινής μουσικής, από την οποία και μόνον θα παίρνουν τα πτυχία τους οι καθηγηταί της μουσικής, αφού πρώτα θα εξετάζονται αυστηρότατα, διότι τώρα πλέον βλέπω ότι οι περισσότεροι, όταν ερωτούνται σχετικά, σου απαντούν ότι είναι καθηγηταί. Επ'αυτού είπε κάποτε ο αείμνηστος Πρωτοψάλτης Αθανάσιος Παναγιωτίδης . «Εδώ ακούω ότι όλοι είναι καθηγηταί βυζαντινής μουσικής, και όμως δεν υπάρχουν Ιεροψάλται, δεν υπάρχουν δάσκαλοι όπως οι περισσότεροι στην Ελλάδα είναι πρόεδροι!».
- Νομίζω, κύριε Μηναιδη, ότι είναι αδικημένη κάπου η μουσική μας παράδοση. Στα σχολεία, γυμνάσια – λύκεια, διδάσκεται όχι η παραδοσιακή μας μουσική, αλλά μια «αλλότρια» - εντός εισαγωγικών – μουσική. Με ποιους τρόπους θεωρείτε ότι μπορούν η εκκλησία, η πολιτεία και ειδικότερα ο ιεροψαλτικός κόσμος να συμβάλλουν στην ανάδειξη και εξάπλωση της εκκλησιαστικής μας μουσικής;
- Εγώ νομίζω ότι η βυζαντινή μουσική πρέπει να διδάσκεται στα σχολεία συγχρόνως και με την ευρωπαϊκή, ούτως ώστε ο μαθητής να έχει κάποια πρώτη γνωριμία με την βυζαντινή και εν συνεχεία, όπως είπα και προηγουμένως, να ιδρυθούν σχολές ικανές υπό την εποπτεία μιας ακαδημίας βυζαντινής μουσικής, και να λάβει η πολιτεία και η εκκλησία συγχρόνως ορισμένα μέτρα υπέρ των Ιεροψαλτών τα οποία τόσα χρόνια εκκρεμούν.
- Όπως: πείτε μας μερικά συγκεκριμένα.
- Συγκεκριμένα το θέμα της κατοχυρώσεως του επαγγέλματος του Ιεροψάλτου, και το θέμα της μισθοδοσία. Είναι μετέωρος ο Ιεροψάλτης όποια ώρα θέλουν τον σχολάνε, χωρίς καμιά αποζημίωση, χωρίς τίποτα. Και να'χει μια μισθοδοσία ενός δημοσίου υπαλλήλου, όπως τώρα τελευταίως [1991] προσπαθούν να κάνουν, αλλά δυστυχώς αντιδράει η επίσημος εκκλησία.

- Πράγματι, είναι ένα μεγάλο θέμα αυτό, και ας ελπίσουμε ότι οι αρμόδιοι θα κοιτάξουν να το επιλύσουν, να το συζητήσουν και να δουν τι πρέπει να γίνει.
- Εύχομαι! Μακάρι!
- Κύριε Μηναιδη, σας ευχαριστώ πάρα πολύ για την συνέντευξη.
- Κι εγώ ευχαριστώ που ήρθατε να με συναντήσετε.

Σύγχρονες πληροφορίες. Ο κύριος Μηναιδης σήμερα (2003) είναι 83 χρόνων και από ετών έχει σταματήσει να εποπτεύει στο ωδείο της Μητροπόλεως Νικαίας, του οποίου θεωρείται ένας εκ των ιδρυτών, καθώς χάρη στις δικές του ενέργειες αναγνωρίστηκε το ωδείο από το Υπουργείο Πολιτισμού το 1991. Τα μαθήματα που έχει γράψει καθώς και μία σειρά εκπαιδευτικών φωνοταινιών (αναστασιματάριο, καταβασίες, δοξολογίες) δεν υπάρχουν στο εμπόριο, αλλά κυκλοφορούν μόνον μεταξύ των μαθητών του.